

НИШОТИЙ

БОЗ ВА БУЛБУЛ

Бир чаманий саҳнида фасли баҳор,
Боз ила булбул эдилар сўзгузор.
Бир-бирига айлар эди гуфтуғу,
Рози ниҳондин бўлубон нуқтажў,
Бозга булбул деди: — Эй жаҳласар!
Санда қани савту наводин хабар?
Ким анга бўлғай эларо пурфутуҳ,
Баст эли ани дегай шадди руҳ.
Токи лабинг сўзга қилибсан кушод,
Айламадинг бир сўзи хайр ила ёд.
Қушлараро сан киби бир бадмақол —
Мумкин эмас бўлмоғи, эй баджамол.

Дийда санга бўлди фарангийнишон,
Аблаҳ эрур пайкаринг, эй тийражон.
Мунча касофатлар ила солу моҳ —
Шоҳ қўли узра санга жилвагоҳ.
Қилмоқ учун дур сени сарфароз,
Деди, анинг оламаро шоҳбоз,
Таъма санга сийнаи кабки дарий,
Таблингга овозаи исқандарий.
Манман ушул булбули гўё-у, хуш
Нағмам ушул эларо довудваш.
Таъма манга кирм қилиб рўзгор
Хона, недин қилди манга хор-зор.
Боз деди ангаки: — Хомуш бўл,
Бўлма тил, иззат тиласанг гўш бўл.
Рост сўзум айла, қулоғингга дур,
Гарчики дер фаҳм эли алҳаққу мур.
Англа яқинким мангодур ёзу қиш —
Юзни қилиб бирни демослик равиш.
Бир иши сен онгламайин вақти кор —
Лоф ила сўз чоғида дерсан ҳазор.
Ҳар киши худбин эса-у, худпараст,
Сан киби иқбол нетонг бўлса паст.

Ғолиб ўлуб нахвату ужбу гурур,
Шаҳ қўлидин қилди маконингни дур.
Манзили мақсад тиласанг содда бўл,
Жода киби сарбасар афтода бўл!
Истар эсанг ёр юзига назар,
Кўрма ўзунг ўйлаки нури басар.
Ҳар киши худбин эса аъмо эрур,
Чунки кўзи хокга маъво эрур.
Дийдаки бу пайкар хокига жо
Бўлди, қачон қолғувси нуру зиё.
Кўз санга худбину сўзинг доғи лоф,
Савт санга бошдин-оёқ бор гузоф.
Ҳар кишининг қўли гар эрмас садид,
Сурати ҳол ўлғуси анга шадид.
Кўрки эрур бошдин-оёқ ифтиро,
Офатаро айлагил андин ибо.
Мийми даҳон бор эса доим хамуш,
Хушлиғаро бўлғуси қилма хуруш.
Сижи эрур нақши суҳан ҳар нафас,
Сўзлагали очма лаб, улдур қафас.
Бўлса суҳан гуллари ошифтавор,
Сурати хас қилғусидур ошкор.
Дашти маоний мангадур сайдгоҳ,
Андин эрур жилвагаҳим дасти шоҳ,
Рост калъм ул, тиласанг тури нур,
Қозиб эса субҳ анга йўқ ширин нур,
Кимки дуру: ўлса анинг пешаси,
Ҳосил этар дўғ анинг андишаси,
Санки ҳама захми забонсан тамом,
Қирм ебон хор уза бўлгил давом.
Баски баланд ўлди пари ҳимматим,
Сийнаи кабк андин эрур қисматим.
Хутба Сикандар отиға хўб эрур,
Мидҳат анинг зотиға марғуб эрур.
Пўққи даҳил отиға чексанг наво,
Анда кўруб савту сафиру садо,
Чархи ул соҳиби фарёд эмас,
Чанбаридин бир киши озод эмас.
Нолани ҳар нечаки айлар хурус,
Еки фиғон ҳар нечаки чекса кўс.
Кимса анинг сўзига солмас қулоқ,
Сўздин эрур феъли ҳужуста йироқ.
Сўзни узатдим бўлубон беҳабар,
Эмди эшит айлагомен қисса сар.

Меҳр дафин кафга сипеҳри барин
 Олди, онингдекки гули оташин.
 Чарх кўруб они бўлуб чархзан,
 Рақс ила ўз жисмига берди шикан.
 Рақсу самоъ ила бўлуб кўҳсор,
 Гулшани давр ичра эди зарравор.
 Яъни улуғ то кичик айлаб тараб,
 Қилмоғидин ҳар сори шуру шаъаб.
 Доираи давраро тушти фиғон,
 Гулшанаро бўлди алоло аён.
 Бўйла авонким эди рақсу самоъ,
 Доираи гулшанаро ихтироъ.
 Шоҳи Фуод оллида Меҳри далир —
 Қаршу туруб чун дафн бадри мунир,
 Упмоқ ила ерни бўлуб комқор,
 Қилди дуо гулшанин онга нисор.
 Гулшанаро ундабон ул шоҳни,
 Айлади меҳмон ўзига моҳни.
 Хизматиға шаҳнинг ўлуб Меҳр ром.
 Меҳр каби косаға солди мудом.
 Ҳар соридин қул-қул этиб (валвала),
 Ҳар тарафи гул-гул эди балбала,
 Мавсими гул эрди доғи вақти мўл,
 Айшға машғул эдилар жузв гул.
 Маст эди май нашъасидин боғу роғ,
 Доираи боғаро эрди ўтоғ.
 Май бори ул базмаро гулгун эди,
 Майға на соқий эди, майгун эди.
 Соз унун золи фалак истимоъ —
 Айлаб, онга иш эди рақсу самоъ.
 Чангу чағона била савти сафир —
 Айлаб эди, чархи фалакни мунир.
 Нағмаи қонун бўлуб андешаси,
 Ондин эди даври фалак пешаси.
 Ҳар сори ноқус уни-ю, арғанун
 Савтида пайдо эди нақши жунун.
 Най елидин ўт тушуб ушшоқ аро,
 Шуъла эди дайри куҳан тоқаро.
 Рост буким ҳар сори чиний навоз —
 Айлар эди соз мақоми Ҳижоз.
 Ёд этибон хайл Сифоҳон — Ироқ,
 Қилмиш эди даҳрни пур тумтароқ.
 Кўкка чекиб дудини анвойи уд,

Доги Ажам дер эди ўтлуғ суруд.
Доираи чарх чекордин Наво,
Жушу алоло эди Ушшоқаро.
Онда неким чанг эди-ю, руд эди,
Нағмалари нағмаи Довуд эди.
Борча муғанний эди, Исо нафас,
Лахн ила савт онлари жон эрди бас.
Базму тараб борча жон эрди бас.
Базму тараб борча муҳайё эди,
Улки йўқ эди, гами дунё эди.
Соқий эди бир неча озодалар,
Жумла гуландому парийзодалар.
Кўргоч алар зотини зебо намуд,
Қилди оёғига суроҳий сужуд.
Соғ ила сўлдин юрутуб беҳисоб,
Бодаи ноб этколи элни хароб.
Этти қадаҳ, дойир ўлуб меҳрвор,
Давр элини зарра киби беқарор.
Томса тўқуз, оқса ўттуз деб хуруш —
Чекмоқ ила тушмуш эди жонға жўш.
Майга бериб лабларидин тоза жон,
Дер эдилар элгаки, ичгил равон.
Майдин арақлар эди рухсор уза,
Ўйлаки шабнам дури гулзор уза.
Баски эди масти шароб аҳли боғ,
Айлар эди ғайрдин ўзни сўроғ.
Ҳар соридин жўши алоло эди,
Хайли малак аҳли томошо эди.
Кўйида авбош элидин минг самоъ —
Зоҳир ўлур эрди бори ихтироъ.
Ҳар неки ҳаззол эди оламаро.
Ҳар неки авбош эди торамаро,
Ҳар нима ул базмга даркор эди,
Ғайри талаб борчаси тайёр эди.
Шуъбада аҳли бўлуб оташфишон,
Аҳли фусун бор эди аждарнишон.
Найранг эли кўрсатибон ончи ранг,
Айлар эди кўкда малакларни данг,
Илм элига шеър бидеҳий эди,
Шеърлари сеҳри шабиҳий эди.
Нукта элига эди маъни хаёл,
Соз элига нағма уза қийлу қол.
Май қизитиб базм элига чун димоғ,
Дийдаи жонондек эди масту соғ.
Бўлмиш эди борчаси гарми хаёл,

Гоҳ жавоб эрди аён, гаҳ савол.
 Бода олиб хулқ ҳижобин ҳама,
 Бода бериб шарм ниқобин ҳама.
 Бир-бирига таъна сориға калом —
 Очти ул элким эди маст мудом.
 Деди бу ҳолатда дафи дилнавоз —
 Гулқаки:— Эй масти майи нўшноз
 Май киби эл бошиға чиқмоқ недур,
 Ман киби эл ичра очилмоқ недур?
 Йўқ юзига пардаи нақши ҳаё,
 Бош уза чиқмоқ санго бор муддао.
 Нахли вужудингни эрур хоксор,
 Недин эрур зотинга бу эътибор?
 Сан киби йўқ бастаи доми бало,
 Кўнглинг эрур хастаи хори жафо,
 Базмким бор рашк биҳишти барин,
 Мунда туруб ман киби бир нозанин.
 Яхши эмас мунча очилмоқ санго,
 Зар киби ҳар сори сочилмоқ санго.
 Жисминг уза кўрки либосинг бутун —
 Эрмасу қасрингда фалосинг бутун.
 Боқ бу тарафлардин эрур ҳилъатим,
 Бошдин-оёқ зар кибидур талъатим.
 Ҳам яна ушшоқ ила дамсозман,
 Ишқ элига ҳамдаму ҳамрозман.
 Пўст манго оҳуйи Чиндин мисол,
 Дўст манго эларо ширик мақол,
 Кўнглим эрур махзани асрори ишқ,
 Жоним эрур матлаъи анвори ишқ.
 Гарчи қадим ғам юкидин дол эрур,
 Шакл манго аҳсанил — ишкол эрур.
 Қарчғадек бўлди жаложил манго,
 Ондин эрур давр эди ҳомил манго.
 Гарчи юзум даврародур гул киби,
 Нағмаи эрур эларо булбул киби.
 Сандек эмас пираҳаним чок-чок,
 Доғи ерим хор ила хошок-хок.
 Бўйла кўруб ҳолатингни айла фикр,
 Лофу каззоф ила ўзунг дема бикр.
 Домани хунин санго бордур гувоҳ,
 Боғаро хорхолингни этмиш табоҳ.
 Доманинга топти чу ҳар хор даст,
 Билки сани айлади ул хор паст.
 Демаки бордур манго саркаш ниҳол,
 Балки эрур жисмингга оташ ниҳол.

Оқибат ул оташ этиб жонинг об,
Шишага солди дедилар, эл гулоб.

Гули нозикбадан мадҳуш Дафи таъназан пуржуш-
дин хитоби итобомиз ва жавоби шўрангиз эшитиб, ҳаё
била то фарқ фарқи арақ бўлуб, ҳар мўйи онга бир
хор, балки бир оҳанин мисморға мубаддал бўлуб, но-
ри хижлатдин ичига ахгар тушуб, сафҳаи рухсори ах-
мар бўлуб, ул дафи пурдаъвийға ва ул пўсти бемаъ-
ниға жавоби босавоб айтғонининг дақойиқи ҳақойиқи
баёни:

Гулки бу сўзларни эшитти тамом,
Дедики даф-даф ҳазаёни калом:
— Ҳарна дединг бошдин-оёқ эрди пўст,
Маъний онинг мағзига йўқ эрди дўст,
Манман ўшул мулки ҳадойиққа шоҳ,
Зотимадур хайли шақойиқ сипоҳ.
Хутба манго балбалаи гулғула,
Мадҳ манго булбулаға қулқула.
Рўйим ила бўлди мунаввар қароғ,
Бўйим ила бўлди муаттар димоғ.
Гарчи сани қўлға кўтарди гадо,
Бўлди наво истабон ул бенаво.
Лек мани боши уза шоҳлар —
Қўйдилар, ул моҳи фалак жоҳлар.
Еридин ҳар кимки сўрар бир мақол,
Ранг ила бўйимдин ангодур мисол.
Пираҳаним чокига солма назар
Ким, берур ул Юсуф исидин хабар.
Казб ила дам урма дебон қон эрур,
Ол эрур ул, қон дема, бўҳтон эрур.
Тутмасиға доманим ҳар бул ҳавас,
Маъни санон мангодурур хору хас.
Сан зар учун тортодурсан наво,
Хўрдаи зар манда эрур ганжаро.
Зотим эрур боғи жаҳон зевари,
Чунки эрур шоҳ русулнинг тари.
Аслим эрур ушбу арақ решаси,
Арш нетонг бўлса онинг шишаси.
Ондин эрур иззат ила ҳурматим,
Қилди баний ўз исига нисбатим.
Ушбу санад бас манго чун, эй хирад,
Деди бани ўзига ман шамъ вард.
Мундин эрур хотири хуррам манго,

Лаъли равон парвар эл ҳамдам манго.
 Оламаро сан киби саргашта йўқ,
 Давр элида толеъи баргашта йўқ.
 Боз дема ўзингни вай таблбоз,
 Балки эрур бозий учун санго соз.
 Сўзинг ўзингдек бориси бўлди хом,
 Утга тутарлар сани ондин давом.
 Дун элига сан киби йўқ зердаст,
 Зарбати ғамдин сангодур юз шикаст.
 Силли уруб қаҳр ила ҳар дун санго,
 Чектурадур нолаи гардун санго.
 Ҳалқа қулоғингга солиб чун нисо,
 Занлик ишин айлама тухмат манго.
 Шому саҳар ахтарибон сийму зар,
 Турфа ғарибсан юругон дар-бадар.
 Зийнати ораз санго бордур яқин,
 Чокари лўлиға эурсан қарин.
 Оламаро сан киби бир оч йўқ,
 Даҳр фулуси сори муҳтож йўқ.
 Ҳар кеча бир ер сангодур жилвагоҳ,
 Ҳар кун ишинг нола-у, афғону, оҳ.
 Кечаки зарбатдин ўлуб рўйзард,
 Кундуз эрур пеша санго оҳи сард.
 Бўйла дебон сўзни гули оташин —
 Доирани айлади дарёнишин.
 Бу сўз ила оразига урди каф,
 Баҳри хижолатаро каф бўлди даф.

НАЙ ВА ШАМШОД

Чунки яна раъяти байзойи чарх,
 Тутти бори сохати саҳройи чарх.
 Даҳр шуоъила бўлуб нахли нур,
 Бўлди онинг меваси завқу сурур.
 Сояйи мамдуди била сарвиноз —
 Бўлди жаҳон нахлиаро сарфароз.
 Яъни баланд ўлди яна офтоб,
 Айш тилаб қилди улус тарки хоб.
 Сарв қилидек бўлуб эрди баланд,
 Нахли жаҳон ондин эди аржуманд.
 Шоҳ, қошида қомати воло гуҳар —
 Хизмат учун боғлади белга камар.
 Маскан этиб боғаро бир нахли зор,
 Бўлди тараб аҳли бори майгусор.
 Нахл дема шамъи дилафрўз эди,

Базм эли парвонаи жонсӯз эди.
Хизмат учун қомати волоқиём —
Этмиш эди, онда қилиб эҳтиром,
Аҳли тараб бор эди олий насаб,
Борча баланд ҳиммату волоҳасаб.
Ишрат ила бор эди ул эл тамом,
Базм дема, де они дориссалом.
Сарв киби бир неча озодалар,
Борча парий рухлару шаҳзодалар.
Хизмат учун кўргузуб ҳар ён хиром,
Сарв масал айлар эдилар қиём.
Неча муғанний бор эди най навоз,
Борчаси хушқад эди, чун сарвиноз.
Бор эди хуш лаҳжа бори хушнаво,
Ойнаи дилға дамидин сафо.
Уйла эди боғаро жўшу хуруш,
Тушмиш эди нахл ниҳодиға жўш.
Нолаи Найни қилибон истимоъ,
Мурғи дарахт айлар эдилар симоъ.
Солмиш эди нағмаи Най жонға ўт,
Шўриши май боғ ила бўстонға ўт.
Кимки ўшул базмаро соқий эди,
Най тубидин илки, оёқи эди.
Лола қадаҳ, соқийи савсан қиём,
Сарвиқаду гул хаду тубий хиром.
Бор эди ашжори жаҳондин фузун,
Неки фузун бор эса ондин фузун.
Ҳизмата бел боғлабон андоққи Най,
Борча аёқ узра бериб элга май.
Қадларидек шуълаи майни баланд —
Айладилар, зоҳир этиб нўшханд.
Улди баланд эларо ғавғо доғи,
Чиқди фалак узра алоло доғи,
Майдин эди базмаро юз шур-шар,
Недин эди боғаро минг зеб фар.
Оташи май Най елидин бўлди тез,
Шуълаи таъна яна қилди ситез.
Нукта эли сўзини мавзун этиб,
Бир-бирига ҳазн мазмун этиб,
Дахл юзидин яна ашъор ор —
Зоҳир этиб, айладилар ифтихор.
Деди бу ҳолатда Найи дилписанд
Нахли барувмандга: — Эй ерга банд!
Отингни шамшод эътибон шодсан,
Билки чу фиръави зул-автод сан.

Нахват ила ўйлаки сардор олд,
 Жавфи димогинг ародур тўла бод.
 Чекма бошинг кўкга такаббур била,
 Бўлмоғосан токи тахассур била,
 Кимки жаҳон боғида саркаш эрур,
 Билгил они, ҳимайи оташ эрур.
 Муфхар эрур атвали қомат санго,
 Будур аломати ҳомақат санго.
 Яхши эмас меваи шохи нифоқ,
 Ташла ғурурингни менинг сори боқ,
 Кўр мани бу базмаро дамсоз ёр,
 Кўк бўладур нолам ила соз ёр.
 Бўлсам эл ичра не ажаб муҳтарам,
 Ёр ила оғзим бир эрур дам-бадам.
 Кимки лаби ёрга еткурди лаб,
 Бўлди муяссар онга бори талаб.
 Гарчики ёр оғзи эрур ҳамдамим,
 Бўлмаса фармон манго чиқма дамим.
 Қаддимадур зеби рашоқат доғи,
 Хаддима юз ончи сабоҳат доғи.
 Манда намоён бўладур нафҳи руҳ,
 Мандин олур дур эли файзу футуҳ.
 Борча сиҳий қадлара борман рафиқ,
 Бил мани, бил ҳодийи аҳли тарийқ.
 Шарҳи ғами ишқ қилурдин мудом,
 Сийнам эрур шарҳа-у, сарҳа давом.
 Оғзим эрур матлаъи анвори шавқ,
 Кўнглум эрур маҳзани асрори шавқ.
 Манман ўшул тўтғийи шаккар насиб,
 Бандам эрур нола чоғи андалиб.
 Меҳр киби ич била тошим ёруғ,
 Чарх киби кўз била кўнглум очуғ,
 Мундин эрур эл ичига бормоғим,
 Ун ҳунари эгоси ҳар бармоғим.
 Риққат ила нола манго бор ҳазин,
 Диққат ила шому саҳар ман қарин.
 Рост нетонг бўлса манго сўзу соз,
 Бўлди муяссар манго тавфи Ҳижоз.
 Кимки деса шеър, тараб ичра май,
 Қофиясин истар онинг деса най.
 Ишқ этибон тиф ила кўксум шикоф,
 Этти таним сода-у, сийнамни соф.
 Нолам эрур шўълат сўзони шавқ,
 Савтим эрур дард ила нийрони шавқ.
 Дуди дамим шуъладур ул бод эмас,

Пеша манго беҳуда фарёд эмас.
 Қат этибон шавқи алойиқ манго,
 Ишқ ўтидин ёнди авойиқ манго,
 Сан киби бир ҳийман оташ имон,
 Боғи такабурано саркаш имон,
 Аслинг эруру банди балойи ҳаво,
 Сан киби йўқ даҳраро бир худнамо,
 Лойародур банд оёғинг санинг,
 Баски етар кўко димоғинг санинг,
 Билмоғил асморингни элга раво,
 Бўлмас эди хастаси бўлса шифо,
 Ужб ила зарқ ҳар кишига фан бўлур,
 Шуъла анга маскану маъман бўлур,
 Бошдин-оёқ зарқ ила борсан риё,
 Нашъу намо бор санго обу ҳаво,
 Мунча билла ҳамсорингни, йўқ, гумон,
 Айладинг, эй мурдадилу зиндасон.
 Барг ила боринг бўлубон кибру кийн,
 Лекин ўзинг даҳраросан хўшачин.
 Эгри эрур бошдин-оёғинг санинг,
 Тўғри эмас аслу бу доғинг санинг.
 Сан киби йўқ обу гила пойбаст,
 Бошигги кўкка чекоринг қилди паст,
 Боғи эрур асл санго, эй ғулом,
 Нақши хиром ондин ўлубдур ҳаром,
 Фахр баҳор ила кўб ўлма баланд,
 Боди хазон қилғуси бир кун нажанд.
 Қайси шажар шохаси топти камол,
 Бўлмади ул соя киби поймол.
 Йўқтур агар бор эса қомат санго.
 Боғи жаҳон ичра иқомат санго.

Нахли баланд боло ва сарафроз нойи бодпаймойи
 баланд овоз таъннаи сарандоз ва гуфтори жонгудоз-
 ни эшитиб, маломат ўқидин жигари хаста ва кўнгли
 шикаста бўлуб, ғайратдин танида ҳар барги бир саб-
 зоранг ханжар ва шиддатдин дийдасида ашки хўшан
 тар бўлуб, шажара меваси киби забона тортиб, забо-
 на келғони ва шери бепарво киби панжасини савр за-
 миға уруб, пешани корзорига кирғони ва ул Найи бе-за-
 бони сарбуридадинг ва ул тани бемағзи бедил кўр
 дийданинг оташин сўз била ичига нор уруб дамидин
 зор қилғониға Найи қаламнинг гўёлиғи:

Нахл деди Найгаки:— Эй ҳарзагу,
 Айлама ҳазён сўз ила гуфтуғу.

Ҳар неки бу базмаро чектинг наво,
 Сарбасари бор эди онинг ҳаво,
 Сонмаки кўнглунгда эрур нори шавқ,
 Жонинг эрур маҳрами асрори шавқ.
 Бедилу бедийсану безабон,
 Бесару бепосану бе жисму жон.
 Бошинга мағзу кўзингга нур йўқ,
 Ун кўз ила кўр десам нур йўқ,
 Этсанг ҳақиқатда ўзингга назар,
 Зотинг эрур мурдаи мори ду сар.
 Борсан онингдекки фусурда йилон,
 Бўлма ҳаво хирқатидин зиндасон.
 Пардаи жисмингки эруру от қав,
 Ташлаб они айладўнг эл ичра ғав.
 Кўнглингга ро бўлса эди ёди дўст,
 Сарбасаринг бўлмас эди хушкпўст.
 Боғламадинг эларо маънига бел,
 Барг қилибсан вале даъвоға тил.
 Парда дар ўлди нафасинг пардадор,
 Дерсан они жаҳл ила, эй дилфигор.
 Мунда эрур турфа ишорат санго,
 Билгунг агар бўлса басорат санго.
 Дийда санго бўлмади чун дўст бийн.
 Бармоқ онга бостилар аҳли яқин.
 Кўр, хуш ул кўзки худобин эмас,
 Дур хуш ул дилки хуш ойин эмас.
 Санки дединг эларо ҳарфи дурушт,
 Ондин эрур кўзингга ангушти мушт.
 Лофи наво бирла яна урма дам,
 Сарбасаринг бўлди гулу шикам.
 Сан киби йўқ бесару по даҳраро,
 Неки ҳув отини дерсан наво.
 Сан киби йўқ ажвафу қолиб таҳий,
 Сан киму бу боғаро сарви сиҳий.
 Зотинга йўқ барги наводин асар,
 Даҳраро сандек қони бир бесамар.
 Манман ўшул соҳиби баргу наво,
 Мандин олур баҳрани шоҳу гадо.
 Қад манго мавзуну замирим зариф,
 Таб манго поку замирим латиф.
 Хўшаи тар мандин эрур баҳравар,
 Мандин олур файзни ҳар хушку тар.
 Шоха манго силки жавоҳир эрур,
 Ҳар бирида нужми жавоҳир эрур.
 Хушаи тар хушаи зарни мудом —

Олам эли мандин олурлар давом,
 Гоҳ берур элга самар, гаҳ гуҳар,
 Онгла вужудимни манинг баҳру бар.
 Қаддим ўшул нахлки посиҳ эрур,
 Бошдин-оёқ зеби хадойиқ эрур.
 Баргу бару қадрим билгил яқин,
 Зебдеҳи равзаи хилди барин,
 Шому саҳар бир оёқ узра қиём —
 Зоҳир этиб, тоат этарман мудом.
 Завқ била сийҳа мангодур самар.
 Манда эрур не тиласанг баргу бар.
 Соя манго зийнати боғи жаҳон,
 Сояминг остида замину замон.
 Шоҳ манго ҳурраму аслим шариф,
 Қадр манго олию, таъбим латиф.
 Соя манго айла саодат шиор,
 Қўнса хумо, бўлғусидур тождор.
 Садра киби сабз ўлубон хилъатим,
 Хўбу хумоюн ҳам эрур талъатим.
 Зотим эрур зебдеҳи гулистон,
 Ман худ ҳамон урғоли ул найситон.
 Най эшитиб бу сўзи бўлди хамуш,
 Данг ўлубон айлади ул тарки хуш.
 Нахл сўзи топти бу ерда қарор,
 Шоҳ анго берди баче баргу бор.
 Уйқу ниҳолини этиб муҳтарам,
 Етти ниҳоли уза то субҳи дам.
 Най била нахлинг сўзи бўлди тамом.
 Бўлди фароғатда бори хосу ом.

КОСАИ ЧИН ВА НАРГИС

Айни оламхоб ғафлатдин бедор бўлғонида ва шамъи саҳар қасри фалакда ёнғонида Ғамзаи хунхори дилвор Фуоди бемори номварни Ҳусн тожвар амри асари била даъват этиб, маросими инсоният ва лавозими футувватни баржо келтурғони. Ул равзаи жаннатободда ва бир Наргис зори хуррам ниҳол ичра Фуоди муаллониходни меҳмон эткони. Ул косаи базм Чиннинг Наргис худбинга сарнавишт ва сарзанишининг васиқатномаси баёни:

Шоҳи саҳар очти кўзин хобдин,
 Чиқти яна гунбази сиймобдин.
 Этти жаҳон саҳнини равшан замир,

Қилди фалак ҳуснини гулшан назир.
Ювди кўзин уйқудин олам эли,
Бал бу тўқуз гунбази торам эли.
Ғамза бу ҳолатда фуода дуруд —
Деди, доғи оллида қилди сужуд.
Сўнгра деди онгоки:— Эй муҳтарам!
Лутф ила қўй дийдам уйига қадам,
Айла қадам, ранжа тилар жон сани,
Кўз уйида эткони меҳмон сани,
Бўйла дегоч қўпти еридин фуод,
Ғамза қабулидин онинг бўлди шод.
Бошлади ул равзааро жойгоҳ,
Эрдик нарғис онга эрди гиёҳ,
Нарғисаро қўймиш эди тахти ож,
Мардумаки дийдадек ул хуш мизсж.
Чиқти шаҳ ул тахт уза, тутти қарор,
Даврида мужгондек эди аҳли бор.
Бир тарафида бори атрок эди,
Борчаси қон тўкколи бебок эди.
Бори сияҳмаст эди ул эл мудом,
Ичмокидин қонини элнинг давом.
Жумласи ханжарға уруб дасти кийн,
Истар эди кирмоқ учун аҳли дин.
Ул эл эди қотили маккора ҳам,
Қофир эди, золими хунхора ҳам.
Солмоқ учун базм элига шўришин,
Тутти бу гулшаннинг ичин хури айн.
Маст эдилар дийдаи жонон киби,
Эрди фарахбахш бори жон киби.
Қимки бу мажлисаро соқий эди,
Кўз қароси эрди-ю, оқи эди.
Қўлларида бор эди гулгун шароб,
Этмоқ учун даврни масту хароб.
Косаи Чиний била сиймин сани,
Сўнмоқ эди ҳар бирисининг фани.
Неча муғанний яна онда наво
Зоҳир этар эрди, бори дилкушо.
Борчалари бор эди чиний навоз,
Ҳар бирига банда Ироқу Ҳижоз.
Чиний эди онда доғи зарфи май,
Чин эди ҳар сориди овози най.
Ичмоқ, эшитмоқ алара чин эди,
Чин демоқ ул эларо ойин эди.
Базм эли онда бўлубон майпараст,
Чиний оёқлар била чун бўлди маст.

Ҳар соридин бўлди аён, гуфтуғу,
 Бўлди ул эл бир-биридин кийнажў,
 Косаи Чин Наргисга солди назар,
 Дийдаи маъқул ила ул бeбасар.
 Бори таккаббурдин эди саргарон,
 Илмoс эди кўзига яхши-ямон.
 Косаи Чин фарқи бўлуб шуълаҳез,
 Қаҳр ўтидин Наргиса этти ситез.
 Яъники Чини деди бу ҳоларо
 Наргиси худбинғаки:— Эй беҳаё!
 Кўр кўзунг бирла недур бу ғурур,
 Илллати сафро била не сурур?
 Сан киби йўқ даҳраро бир бeбасар,
 Юзинга йўқ нақши ҳаёдин асар.
 Базм муҳаззабаро хошоку хас —
 Лойиқ эмас бўлмоғинг, эй булҳавас.
 Ҳар киши ўз рутбасида хўб эрур,
 Ҳар нима ўз ҳаддида марғуб эрур,
 Ман бор экан шамъ бу махфиларо,
 Санго на бор, эй хаси хори бало.
 Қадр ила қиммат мангодур бандавор,
 Зеб ила зийнат манго нақшу нигор.
 Ойинаи соф киби талъатим,
 Анбари кофур иладур хилъатим,
 Ҳар неки бор даҳраро нақшу нигор,
 Боқ бу тарафким, манго юз ончи бор.
 Гунбази мийно мани кўрган замон —
 Ҳам қизодур, ҳам бузодур бегумон.
 Сурҳ мумаррадки қаворир эрур,
 Вазъ манго ул суза таъбир эрур.
 Гоҳ тутуб элга майн нўш ноз,
 Гоҳ чекиб савти Навоий Ҳижоз,
 Базм эли ойинасидин занги ғам —
 Зойил этар дам анго, кўр дам-бадам.
 Одам агар десам ўзим рост бил,
 Муддати тахмирим эрур қирқ йил.
 Ҳар неки хат давриаро сарбасар,
 Кўнглимаро бил они нақши ҳажар.
 Бўлди ниҳон давримаро жоми жам,
 Рашким ила кўнгли топиб занги ғам.
 Манга сарир ой киби ожий эрур,
 Чарх киби «қасри зужожий» эрур.
 Чеҳра муфарриҳ манго-у ул ҳазин,
 Мундин эрур гавҳари қадрим самнин.
 Сан сориг оғзи бўлубон эларо,

Кўр кўз ила, мунча санго можаро,
 Юфқа илиқ, кўнгли кўзи, очсан,
 Олти дирам сориға муҳтожсан,
 Қаддин этиб ҳасрати зардин, жунуи —
 Дард ила сан шому саҳар сарнигун.
 Зар тилабон кўрмас оқармиш кўзинг,
 Ҳирс ўти тоби била сориғ юзинг.
 Шашдари меҳнатға гирифторсан,
 Хонаи кулфатда дилафгорсан.
 Шому саҳарлар тилабон сийму зар,
 Кўз санго кўр ўлди, қулоқ доғи кар,
 Сонма ўзинг зарфинги танги асал,
 Ер санго дур шўрау, аслинг басал.

Наргиснинг Қосаи Чинийдин тантари таън эшитиб,
 тавбих бўминиши захмидин сорғориб, ул суфлан таън-
 хок тийнат холи ботин пур озға ва ул обкаш оз табиат
 даҳанбозға хоромиз жавоб этиб, зарфи вужудин син-
 дургони. Маст Наргисдин қосаи муфлис жавобни чу
 оби соф эшитиб, ҳаёдин пой то фарқ қарқи арақ бўлуб,
 можародин илик ювғониға қалами мушкин рақамнинг
 жараёни баёни:

Дийдаи Наргиски эди масти хоб,
 Жониға чун етти бу ёнглиғ азоб.
 Очти кўзин уйқудин ул чашми маст,
 Дедики:— Эй обкаш озарпараст.
 Хок мисл суфла чу тийнат санго,
 Уйла сафол ўлди, табиат санго.
 Ҳирсу ҳаво жафосингаро тутти жо,
 Ондин эрур санго бу нақши наво.
 Жонинг эрур хайли тамаъға ватан,
 Қайда таом ўлса очарсан даҳан,
 Айлаб они жавфинга солмоқ ҳавас,
 Биррига йўқ, гарси чанго дастрас,
 Гарчи тошинг қисвати зебо мисол,
 Лекин ичинг қисвати андок сафол,
 Сан киму базм ичра мунунгдек русух,
 Олами туфроқаро сан бир кулух.
 Гоҳ мадар жисмингу, гоҳи ҳажар,
 Сан киби йўқ давраро бир дарбадар.
 Жабҳанг уза ҳар неки бор сарнавишт,
 Билгил они бошдин-оёқиға зишт,
 Бошингга гар бўлмаса мунча нифоқ,
 Демас эдилар отингни эл оёқ.

Билки оёқдми яна қолғунгдурур,
 Санги ҳаводисдин ушолғунгдурур,
 Суврати жон бўлғулу гар нуқси чини,
 Туфроқа тошижин ушолғунг яқин.
 Суврат эли нақшга мағрур эрур,
 Маъни эли нақшдин ул дур эрур,
 Ҳар неки бор сурату нақшу нигор,
 Бўлмас онинг ҳеч бирига эътибор.
 Иста маонийки онга йўқ фано,
 Ғайри онинг онгла яқин лобақо.
 Пеша санго таъна била сарзаниш,
 Зарфи вужудингаро йўқ яхши иш.
 Манман ўшул зийнати гулзори, боғ,
 Зотим эрур даҳрға чашми чироғ.
 Давр мани курраи айним деди,
 Боғи жаҳон зеб ила зайним деди.
 Мулки раёҳинаро ман тождор,
 Шаҳри гулистонро ҳам комкор.
 Жоми зар ичра майи асфар мудом,
 Рузий эрур жонима ҳар субҳу шом.
 Кўр мани, бил мулки жаҳон сафдари,
 Илкими шашфар, бошима мағфари.
 Баргларим эгнима бордур сипар,
 Онгли мани гулшанаро золи зар.
 Ҳайиаи зарринға забаржад ситун,
 Ена танобидур онинг симгун.
 Онда эрур айш ила роҳат манго,
 Дур элидин доғи фароғат манго.
 Сандек имон, коса гадойи жаҳон,
 Илкига тутмас мани яхши-ёмон,
 Мулки қаноатида қилурман қиём,
 Бир оёқ устида ибодат давом.
 Воҳийи Айманаро борман шажар,
 Мандин олур нурни файзи саҳар,
 Балки манан мусойи муъжаз низом,
 Самари олимда деёлмас калом.
 Қимки манго бўлмоқин истар тараф,
 Бўлғуси фиръавнваш охир талаф,
 Ой киби тобанда эрур манзарим
 Меҳри дарахшанда эрур пайкарим,
 Қимки қилур дийдаи жонон савод,
 Нисбати зотим онга бордур мурод,
 Бўйла адо айлади Наргис сўзин,
 Шоҳ онн сийлади, юмди кўзин.

Бир бинафшазор ичра саҳобдек мушкин таноб ҳай-
малар ва уқобсифат олийпарвозлиғ саропардалар обод
қилғони. Ул базм эли аёғига чиндин шароби мушкин
ичиб маст бўлғонида чанги ҳазин бинафшаи ғаминга
муориз бўлғонининг печтобининг саводи:

Бўлди чу айём зиёфат тамом,
Қилди бино чодир мушкини шом.
Хатти ғубор они қилиб анбарин,
Дуда қилиб эрди чу рўйи нигин.
Етмасига давр елидин ғубор,
Бўлди ҳаво гулшан уза пардадор.
Гулшани ҳузроға бинафший либос —
Берди ўшул шоми бинафша асос.
Гисуйи тор ушбу шаби мушкбор,
Келди «Фуод оллиға-у, топти бор.
Бўрди ўзи қоматиға печу хам,
Дедики:— Эй вориси амлоки жам!
Моҳи зиёфат санго бўлди тамом,
Соли каби тийраға қилғил хиром,
Амр зиёфатға бу тун бандман,
Мақдаминг умидиға хурсандман,
Айла мушаввашлари шодон-шод,
Бормоқ ила, эй шаҳи волонажод.
Бўйла дегач Гисуйи мушкин тироз,
Қўпти Фуод они қилиб сарфароз.
Бўлди равон истади тарфи чаман,
Ҳамраҳ ўлуб ўйлаки жон бирла тан.
Гўшаи бўстон эди сунбулистон,
Банд эди ҳар торифа бир гулистон.
Саҳниаро эрди палоси бинафш,
Базм элининг доғи либоси бинафш.
Чодир эди онда чу мушкин саҳоб,
Ғолияваш ҳар сори онга таноб.
Очмиш эди еткони аввал қанот —
Урмоқ ила пар топиб эрди сабот.
Овлаб эди аҳли жаҳон кўнглини,
Олмиш эди унс ила жон кўнглини,
Ранг ила бўйидин эди мунфайл,
Накҳати гул анбари тар муттасил.
Шоҳи Фуод они кўруб хуш димоғ —
Бўлди онингдекки баҳор ила боғ.
Ер ўлубон толеъи маймун анго,

Евар ўлуб бахти хумоюн анго.
 Қирди ўшул чодирини мушкинаро,
 Пардаи шаб ичра чу меҳри само,
 Ул ҳашам ичра неким эрди ҳадам,
 Иззат ила қилди они муҳтарам,
 Базм иши чун бўлди муҳайё тамом,
 Нағмаға майл айладилар хосу ом.
 Ҳар соридин пардан савти Ҳижоз —
 Қилди аён чанг дебон элга роз.
 Уйлаки ро эди наврўз тун,
 Қўймас эди шиша дилни бутун.
 Зухра чу чанг қўлга олиб, моҳ даф,
 Чарх уруб рақс қоқар эрди каф.
 Дуру тасалсул эди соқий иши,
 Ичмоқ они дур элининг варзиши,
 Зоҳир этиб май ўти дуди бухор,
 Этти хирад зулфини ул тор-мор.
 Шарм саропардасини олди май,
 Гарм саропарда сори бўлди най.
 Базм эли афсун била дostonға майл —
 Айладилар назмаро унвонға майл.
 Бир-биринин бўлди яна нуктажў,
 Зулфи маоний ойириб мўба-мў,
 Чангки мадхуш эди, солди назар,
 Қўрди бинафша эди, азрак писар,
 Илкида ҳам ёна бор эрди санон,
 Зўр ила лек айлаб ўзин нотавон,
 Гулшанаро сўфийи солус эди,
 Бешдин-оёқ зарқ эди, афсус эди.
 Этмиш эди эларо тарки сиво,
 Лек тутуб жавфи димоғин ҳаво —
 Уйла такаббурдин эди саргарон,
 Нахват онга ёр эди тан ичра жон.
 Боши қуйи эрди, либоси қаро,
 Шайх эди бу расм ила ул эларо.
 Кимки қилур рангу либосин тағйир,
 Дегуси абнойи жаҳон они пир.
 Чанг бу ҳолатдин ўлуб бохабар,
 Бўлди онга бир сари мў ништар.
 Дедики: — Эй суврати маъни сароб,
 Ранг ила суврат сани этмиш хароб.
 Фикр санго тийра либосинг қаро,
 Хона санго тору палосинг қаро.
 Тўла димоғингаро намруд ўти —
 Этти қаро оразинг ул дуд ўти.

Пеша санго бўлди сияҳкорлиғ,
 Дин йўлидин иш санго безорлиғ.
 Баски бўлуб тийралигингдин хижил,
 Боши ошоқ юз қаросин мунфеъил,
 Лойиқ эмас бўлмоқинг ушшоқаро,
 Ваҳ на дедим, бал бу кўҳан тоқаро,
 Қўр маниким фойиқи офоқман,
 Сарвари сардафтари ушшоқман.
 Чексам агар завқ била бир наво,
 Беҳуд тушгуси тайири ҳаво.
 Сўзи сўзум шуълаи бедод эрур,
 Қавл ила феълим ёри маҳмуд эрур.
 Суврати зоҳир мангодур бир сон,
 Маъни ила лекин эрур ман жавон.
 Қайси жавон дилбари ҳаногари,
 Бул онинг бандаси, гул чокари.

Бинафшаи нотавон ғамин Чанг пурдостони бетам-
 киндин бу Чанги бекор ва оҳанги инкорни кўруб, ул
 бир бетадбирнинг ва ул шайхи пуртазвирнинг жумлаи
 таърифоти ботил ва тағйироти беҳосил демоқининг
 ҳангомаси. Чанг Бинафша сўзин истимоъ этиб, муноза-
 радин қайтиб ва муҳоварадин сомит ва сокит бўлуб,
 бир қунжи ғамда муنزавий ва сарафканда бўлгонининг
 бинафшазори ва гулзори баёни:

Чун бу навоники адо қилди Чанг,
 Деди бинафша онга:— Эй данг-банг!
 Мажлисаро сан киби ғамгин қани,
 Махфил зотингаро тамкин қани?
 Бир вале табъинга тадбир йўх,
 Шайх вале кўнглинга тазвир чўх.
 Тангри санинг муҳмалинг этсун маъоф.
 Сўз сангодур эларо лофу казоф,
 Кимки даний бўлди қабодоринг ул,
 Кимки разил ўлса ҳаводоринг ул.
 Тайи мақомат ила кўб урма дам,
 Кўз санго кўр ўлди доғи шал қадам.
 Қаж бўюну калбошу бадмўйсан
 Эгри қўлу ҳамқаду бадхўйсан.
 Кўнглинг эрур тўла авойиқ била,
 Жавфи димоғинг ҳам алойиқ била.
 Ишқ сўзи бирла кўп этма гулув,
 Лойиқ эмастур санго бу гуфтуғў.
 Шому саҳар пардаға сан ҳамнишин,

Парданишин ўлмади аҳли яқин.
 Даъво эли сан этибон ҳой-ҳу,
 Ишқ асаридин санго йўқ, рангу бу.
 Бил мани аттори гулистони ишқ,
 Мандин олур бўйи бўстони ишқ.
 Гулнинг эрур рангим ила бағри сув,
 Мандин эрур ер била кўк мушк бу.
 Жисмим агар тийра булутдек мудом,
 Меҳр киби бўлди замирим давом.
 Билдим они даҳр вафосиз эмиш,
 Умр дегон асру бақосиз эмиш.
 Онинг учун бўлди либосим қаро,
 Ўлдим ҳам туттим ўзумга азо.
 Ўлмасдин кимки буруноқ қатил —
 Бўлди топор ўлмоси сори сабил.
 Ушбу ўлумдурки муаббад ҳаёт,
 Дерлар они йўқ турур онга мамот.
 Чанги ҳазин этти бу оҳанги гўш,
 Бош қуйиға солди-ю, бўлди хамуш.

ҚУШЛАР МУНОЗАРАСИ

Дўстлар, таъбим имтиҳон қилайин,
 Қушларнинг баҳсини баён қилайин.
 Қиш чиқиб, ҳут этти чун таҳвил,
 Бўлди Лаклак тамом қушға далил.
 Қатъ этиб йўлни шаҳри Кеш келди,
 Севунуб халқ деди: «Хуш келди!»
 Дийдбонлар гоҳ бир минора чиқиб,
 Ўз бошиға гаҳ шодиёна қоқиб,
 Деди: «Айнак етишти фасли баҳор,
 Мўътадиллар ҳавойи лайлу наҳор».
 Тикди чодир шукуфа бўстонда,
 Турди юз навъ гул гулистонда.
 Эрди тонгнинг фасиҳ нафис,
 Уйқудин очди кўзларин наргис.
 Чунки «Лаклак бу навъ қилди нидо,
 Тушти юз гуфтигўй қушлар аро.
 Ул кун эрдим фақир гулшанда,
 Кўзларим эрди сарву савсанда.
 Бир йиғоч тубида туруб эрдим,
 Гўшаи олиб, ўлтуруб эрдим.
 Баҳс этар эрдилар Аккау ва зоғ.
 Зоғ дедики: «Сен киму бу боғ?
 Ман чекарман маломатин боғнинг,

Боғ ичинда тамоми мева санинг.
 Доғули беҳаёи лўлисан,
 Туту зардолунинг чуғулисан».
 Акка дедики: «Эй қаро юзлик,
 Шўр тумшуқлиқу ачиқ сўзлик.
 Саңдайин Зоғдин фароғатман,
 Боғ бошиға аҳли хидматман.
 Бир макондин бу боғ мулкига
 Қирғали йўл йўқ шағол, тулкига.
 Сен киму бу боғ ичинда сайр этмак?
 Бор бузуқлиқни сақла чун чуғздак».
 Қумри келди бўлар қошиға равон,
 Қолди бу иккисига ул ҳайрон,
 Деди: «Нечун урушасиз, қуллар?
 Қушлар ичра баҳоси бир пуллар!
 Сонмангиз ўзингизни одам сиз,
 Барча қушлар аросида камсиз.
 Тангри солди азалда ўз шавқин,
 Ҳамчу бўйнимға бандалик тавқин.
 Сўфидек бўйнума ридо солдим,
 Боғи масжид ичинда жой олдим.
 Боғу бўстон ичинда бир хушхон,
 Бўлмағай ман каби фасиҳ забон».
 Булбул ул дамда қон ютуб гулсиз,
 Зор йиғлаб, бўлуб таҳаммулсиз,
 Деди: «Кўп лоф урма беҳуда,
 Айта кўрма димоғинг олуда.
 Ман боринда санга не сон бўлғай,
 Ушбу иш барчаға аён бўлғай,
 Субҳидамларки бошласам нола,
 Солурам шавқ аҳлини бир ҳола».
 Булбул эрди бу сўздаким ногоҳ,
 Бўлди Тўти бу қиссадин огоҳ:
 «Бўлма мағрур гулга, эй булбул,
 Бўстон ичра неча кундур гул.
 Лолаву гулда бўлмағай бунёд,
 Берур они хазон ели барбод.
 Муттасил Ҳинддур манга манзил,
 Хизрдек кийганим эрур яшил.
 Ичганимдир мудом обиҳаёт,
 Еганимдир мудом қанду набот.
 Эл ичида ғизом шаҳду шакар,
 Қайси бир қушда бор мунча ҳунар?!
 Эрди бу сўзда Тўтию Булбул
 Ки етишди ароға Қирғовул —

Деди: «Эй тўти, худнамо бўлма,
 Аккадек шўху беҳаё бўлма.
 Одам эрсанг, ўзингга бер инсоф,
 Еганим қанддир деб урмағил лоф.
 Юзимнинг қизилин кўруб ибрат,
 Балки ёзди мун яди қудрат.
 Қани бир қушки, бўлғай ул манча,
 Урсоқ онинг била неча панжа».
 Тушгач ўртаға зуру неча сўзи,
 Қаҳ-қаҳ уруб етишти Каклик ўзи.
 Кўзлари қип-қизил эрди қондек,
 Тоғ ичидин етишти қафлондек.
 Деди қирғовулаким: «Эй нодон,
 Барчаға мокиён уришя аён.
 Куч била ўз-ўзингни ўлтурма,
 Гўшан олу эмди лоф урма.
 Кўҳи, ҳомунда айларам қаҳ-қаҳ,
 Лаъл қонига онда топдим раҳ,
 Еганимдур ҳаминша донаи лаъл,
 Тумшуқимда эрур нишонан лаъл».
 Қарчиғой аччиғи била турди.
 Барча қушдин юқори ўлтурди,
 Деди: «Эй қушлар, ўлтурунг абсам,
 Урмағайман барингизни барҳам.
 Гаҳ тоғ устида қилиб жавлон,
 Гаҳ кўтариб қўлиға ҳазрати хон.
 Солғочин ул ягонаи офоқ,
 Олурам ўрдак ила қашқалдоқ».
 Қарчиғой сўзни мухтасар қилди,
 Андин қушлар бари ҳазар қилди.
 Қилди Товус анда жилва макр,
 Кўрсатиб ноз ила ҳазор ҳунар.
 Чатр қилди боғиға қуйруқини,
 Кўрунгиз эмди тангри буйруқини!
 Чатрининг остида туруб чун ҳур,
 Бўлди ўз ҳуснига баса мағрур.
 Деди: «Манман борингизга султон,
 Манзилимдир диёри Ҳиндистон.
 Кўрмак учун паримни савдогар,
 Шаҳрдин шаҳарларга элтурлар.
 Эрди ўрним беҳишти жовидон,
 Озгуруб солди дунёға шайтон.
 Ман чу қолдим ушбу ҳолатға,
 Учрадим юз туман маломатға».

Қилмай эрди бу сўзни Товус адо,
Ки етишти бу ҳолат ичра Ҳумо.
Анда қушлар бариси қўндилар,
Келибон аёқини ўпдилар.
Қўпмади ўрнидан магар Товус,
Анда қилди Ҳумо басае номус,
Деди: «Эй беадаб, не хўпдур бу?
Яхшидур яхшиларга ҳуйи неку.
Суратинг хубу сийратинг ноchoқ,
Ўзингга боқмау аёқингга боқ.
Анда иблиса раҳнамун бўлдинг,
Ул сабабдирки сарнагун бўлдинг.
Бор санда ҳануз истиғно,
Тангри амрин кетурмадинг баржо.
Ҳар кишининг бошига ман соя —
Солғачин ул топар улув поя.
Оти халқ ичра подшоҳ бўлур,
Подшоҳи жаҳаннан, шоҳ бўлур.
Бўлди Товуски онда шарманда,
Деди: «Сен-сен амиру, ман банда!»
Ўрнидан қўптию деди: «Тақсир!»
Бўлди анда Ҳумой узрпазир.
Ёд қилди хато табоҳиндин,
Оша кечди анинг гуноҳиндин.
Эрди гуфту шунуд қушлар аро,
Тортди бир оҳ, булбули хоно:
«Қайдасан Ҳудҳуди фасиқ забон.
Токи қилсанг бу мушкили осон!»
Аччиғидин Ҳумойи фарруҳ фол,
Деди: «Оллимда Ҳудҳуда не мақол?
Ҳадди йўқдирки мунда дам урғай,
Поядин юқори қадам урғай.
Дема Ҳудҳудки, ҳаддин ўзи билур,
Келгачин аёқимга сажда қилур»,
Мунфаил бўлди булбули мискин,
Қилди Ҳумой сўзи гамгин.
Ёки дедики, қайдасан раҳбар,
Токи қилсанг бу мунсароға назар.
Барчаға пайраву, пешво сан-сан,
Муршиди қутби муқтадо сан-сан.
Қўнгли тасбиҳ ила топиб таскин,
Эрди Ҳудҳуд уйида чилланишин,
Ки қулоқиға етди булбул уни,
Деди: «Бўлди магар баҳор кун!»
Чунки Ҳудҳудга етти бу пайғом,

Қолмади анда сабр ила ором.
«Ху» деди чиқди чилладин филҳол,
Гашт этиб боғ сори урди бол.
Деди: «Не баҳсдир, муни билсам,
Роҳи тадбирини онинг қилсам».
Аччиғдин Ҳумо деди: «Тек тур,
Ҳаддинга яраша бугун лоф ур.
Сонмакин бўлубон санга тобе,
Айлагай биз бу умрни зоеъ».
Тортди Ҳудҳуд бир оҳ ул дамда,
Бўлмағай андоқ оҳ оламда —
Дедиким: «Эй Ҳумо, дема зинҳор,
Мануманликни севмағай жаббор.
Эрди шайтон муқарраби даргоҳ,
Бўлди манманликида ул гумроҳ.
Эшитинг сизга бор бир тамсил,
Келтурай сизга бир назиру далил:
Бир куни тушти кўкдин борон,
Кўрсаким ер, муҳити бепоён.
Мунда туштию мунфаил бўлди,
Тушканига баса хижил бўлди.
Деди: — Ман мунда кимга жо қилсам,
Баҳр ила баҳс можаро қилсам.
Кўргач ўзиниким ўшал ёмғур,
Садаф ичига туштию бўлди дур».
Гар Нишотий эрур паришон,
Бошидин-аёқиға исён,
Лутф этиб сен кечур гуноҳин анинг,
Боқмагил номаи сиёҳин анинг.
Утди умре тамом ғафлат ила,
Юрудум субҳу шом ғафлат ила.
Жону дил бирла қилмадим тоат.
Бўлмадим бегуноҳ бир соат.
Сидқ ила қилмадим ибодатни,
Рўзи қилғил манга саодатни.